

creative

Zlo in pod Kamešnicom 1944. za koje se zlonamjerno optužuje HV (I. dio)

12/03/2017 Views 663 By admin

ADVERTISEMENT

Ne piši mi u grijeh rekнем li ovdje dvije tri-tri izviše, ali dobro da si narod sam zaviri u dušu, da otvori krvavu knjigu minulih dana, jer je prošlost vazda zrcalom sadanjeg doba. Dobro je da narod sazna gdje je zgriješio i posrnuo, gdje li se proslavio i podi io. To neka mu je naukom za budu a vremena.

(August Šenoa)

Krajem ožujka 1944. pripadnici njema kih oružanih snaga po inili su masovni zlo in nad civilnim stanovništvo u selima ispod **Mosora i Kamešnice**. Svuda bijahu zgarišta i palež, tih, neobi no za to doba godine hladnih dana, kazuju svjedoci. Domovi su oplja kani i zapaljeni, cijele su obitelji pobijene: starci, djeca, žene – muškarci su odvedeni i poslije pobijeni; opustošen je isto hrvatski prostor, a još dugo e se postavljati pitanje stvarnog razmjera te demografske katastrofe. **Brojka kaže: 1525* ubijenih civila u cetinskom kraju i pod Mosorom.** (*KOZLICA, Ivan, Krvava Cetina, Zagreb, 2012.)

Mogu i uzroci doga aja i plan akcije

U Dalmaciji nakon kapitulacije Italije u rujnu 1943. partizani dolaze u posjed ve e koli ine talijanskog naoružanja i ratne tehnike te tako vojni ki znatno osnažuju svoj pokret. Ja anjem partizanske borbene mo i dolazi do sve eš ih okršaja s oružanimi snagama NDH i njema kim jedinicama. U partizanskim diverzantskim aktivnostima i raznim drugim borbenim prepadima stradavaju njema ki vojnici, kao i vojska NDH, te dolazi do uništenja vojne tehnike, objekata i prometnica. Nijemci angažiraju znatan broj snaga i u zimskim operacijama, nakon teških borbi, do kraja sije nja 1944. uspijevaju potisnuti partizane s prostora koji su oni zauzeli nakon kapitulacije Italije i gotovo u potpunosti ovladati obalom, zale em i dalmatinskim otocima (osim Visa).

Njema ke vojno-obavještajne službe po etkom 1944. procjenjuju da može do i do iskrcavanja angloameri kih snaga na hrvatskoj obali pa Nijemci po inju s prisilnim preseljavanjem muškog stanovništva s dalmatinskih otoka na kopno, a planiraju i likvidaciju partizanskih snaga na Mosoru i Kamešnici, koje im predstavljaju stalnu opasnost.

Akcija je isplanirana u stožeru njema kog 5. SS planinskog zbora, kojim je zapovijedao general Arthur Phleps, a koji je bio u sastavu 2. oklopne vojske pod zapovjedništvom generala Lothara Rendulica. Izrada

operativnog plana akcije povjerena je 118. diviziji, a njen zapovjednik, general Josef Kübler, određen je za neposrednog izvršitelja operativne akcije.

Formirana je borbena skupina od zborne pripadnike tri bojne, iz sastava elitnih njemačkih divizija: 7. SS planinske divizije, 369. pješačke divizije, 118. lovačke divizije, koje su sudjelovale u svim značajnijim operacijama na prostoru Bosne (borbe na Neretvi, Sutjesci...). Njima je pridodana i borbena skupina „Šimić“ kojom je zapovijedao domobrani general Franjo Šimić, sa zadanim zatvaranjem prostora od Kamenskog do Tijarice.

Omjer suprotstavljenih vojnih snaga u cetinskom kraju: 27.- 29. 3. 1944.

Snage njemačke borbene skupine	Partizanske snage
	
<ul style="list-style-type: none"> -1. bojna 118. lovačke divizije -1. bojna 7. SS planinske divizije -1. bojna 369. pješačke divizije (* bojna - oko 400 vojnika) 	<ul style="list-style-type: none"> - borbena skupina „Šimić“ - dijelovi vojske NDH s Hanom i Triljom (* ukupno 250-300 vojnika)
oko 1500 vojnika	oko 1500 boraca

Kronološki tijek akcije

Njemačke jedinice udarile su iz smjera Hercegovine 25. ožujka 1944. Partizani koji su se nalazili na prostoru Mosora, uzmaknuli su pred jakim neprijateljskim snagama, pruživši tek neznatan otpor. Dijelovi razbijenog Mosorskog partizanskog odreda prebacuju se neorganizirano u cetinski kraj na prostor Rude.

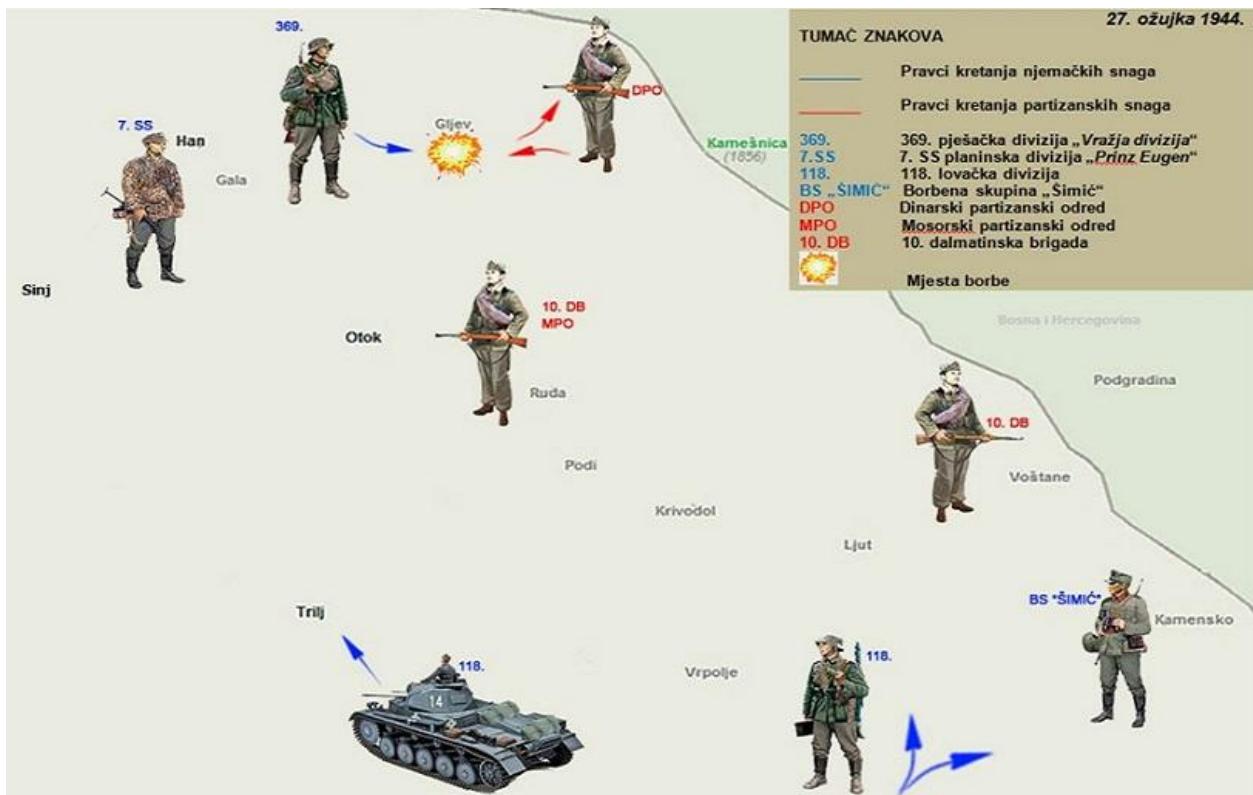
Dana 26. ožujka pripadnici bojne 7. SS planinske divizije „Prinz Eugen“ uine pokolj u selu **Donji Dolac**. Oni su okrutno pobili civilno stanovništvo, i to uglavnom: djecu, žene i starce, njih **269***. (*KOZLICA, Ivan, Krvava Cetina, Zagreb, 2012.)

Sljedeći dan bojne 369. divizije i 7. SS divizije dolaze na prostor Sinja, a bojna 118. divizije na prostor Trilja. Zadača im je bila okružiti i uništiti partizanske snage na prostoru ispod Kamešnice, gdje se prema mišljenju njemačkih zapovjedništva slobodno razvijala „Crvena republika“.

27. ožujka 1944.

Bojne 369. divizije i 7. SS divizije iz Sinja dolaze u Han na Cetini. Prva stiže bojna 369. divizije, te nastavlja u borbenom poretku kretanje prema selu **Gljev i planini Kamešnici**.

Borci Dinarskog partizanskog odreda, koji su držali položaje na tom prostoru, nisu organizirali kvalitetnu obranu (pogrešna je bila njihova procjena da neće biti napadnuti). Zapodjenuo se okršaj. Nakon nekoliko sati borbe, partizani uz manje gubitke u ljudstvu uzmi u prema Kamešnici. Dolaskom noći, pripadnici bojne 369. divizije, nakon što su potisnuli partizane i zauzeli položaje, zanoili su u zoni sela Gljev.

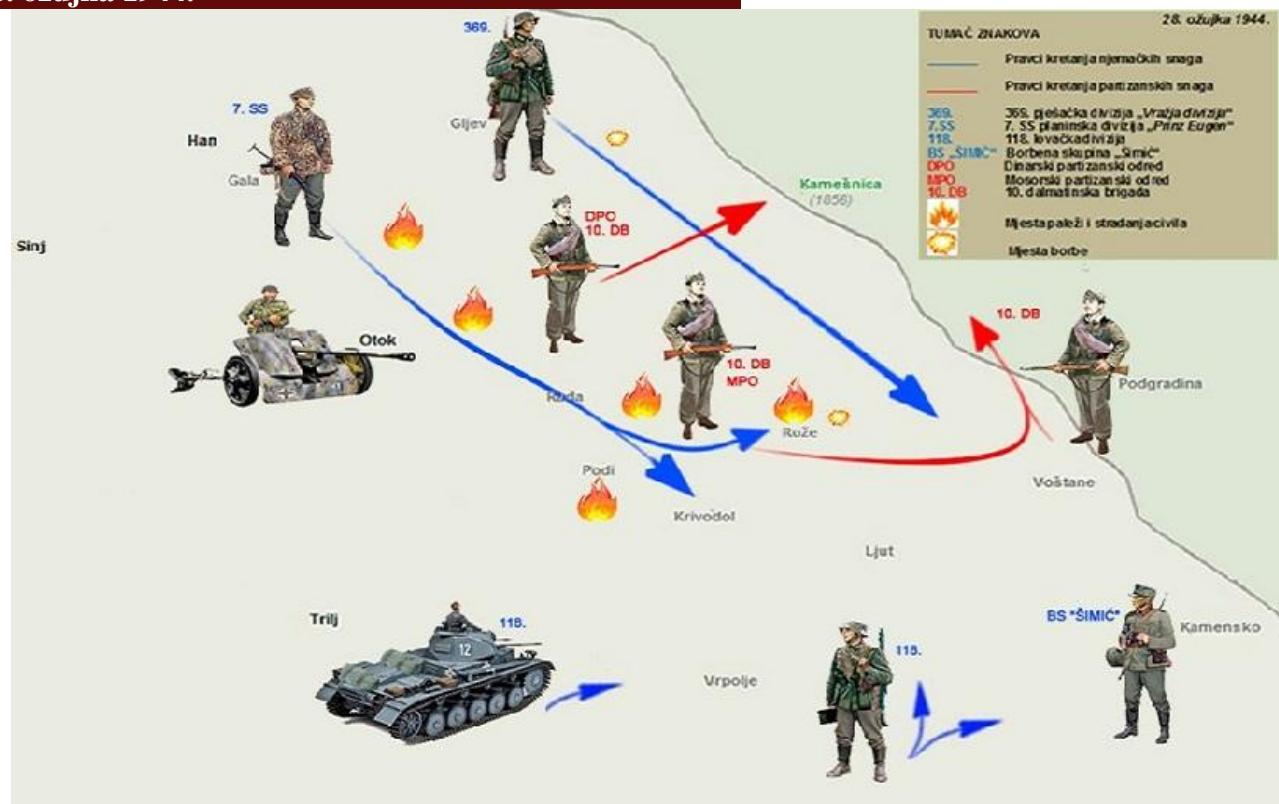

Bojna 7. SS divizije u poslijepodnevnim satima dolazi na podruje Hana i sela Gale. Dolaskom noći, isturivši zaštitne straže, pripadnici te bojne tu su i zano ili.

Dio bojne 118. divizije stiže na podruje Trilja odakle vojska nastavlja kretanje u smjeru sjevero-istoka, prema selima **Veli i Vrpolje**. U svom sastavu imali su i nekoliko lakih tenkova. Drugi dijelovi bojne napreduvali su od **Ciste prema Tijarici**. Cilj ove postrojbe bio je sprijećiti izvlačenje partizanskih snaga na tom prostoru i spojiti se s snagama domobransko-ustaške skupine „Šimić“ kojom je zapovjedao general Franjo Šimić.

Borbena skupina „Šimić“, koja je u svom sastavu imala nekoliko domobransko-ustaških satnija, zatvarala je liniju **Kamensko – Tijarica u smjeru Voštana**. Dijelovi 15. domobranske pukovnije i XXVII. ustaške bojne razmješteni su na podruje Trilja, no, oni nisu borbeno djelovali, dok je jedna domobranska satnija s Hanom, na zahtjev njemačkog zapovjedništva, pridodana njemačkoj borbenoj skupini (kao zaštitnica), ali njen razmještaj na terenu nije potpuno jasan.

28. ožujka 1944.

Partizanske snage zanemaruju sigurnosno-obavještajne podatke i potpuno nespremne do ekuju njema ku akciju. Procijenivši kako im prijeti opasnost da budu opkoljeni, u no i i u jutro, partizani s podru ja Gale i Otoka uzmi u prema Kamešnici.

Bojna 369. divizije u jutro nastavlja prodor preko Korita i Roža. Partizani im u povla enju pružaju manji otpor. Na tom prostoru pripadnici 369. divizije zarobili su dvadesetak partizana koji su se povla ili prema Kamešnici. Pred ve er, bojna stiže u Voštane gdje su i zano ili. Sljede i dan odlaze u pravcu Bosne.

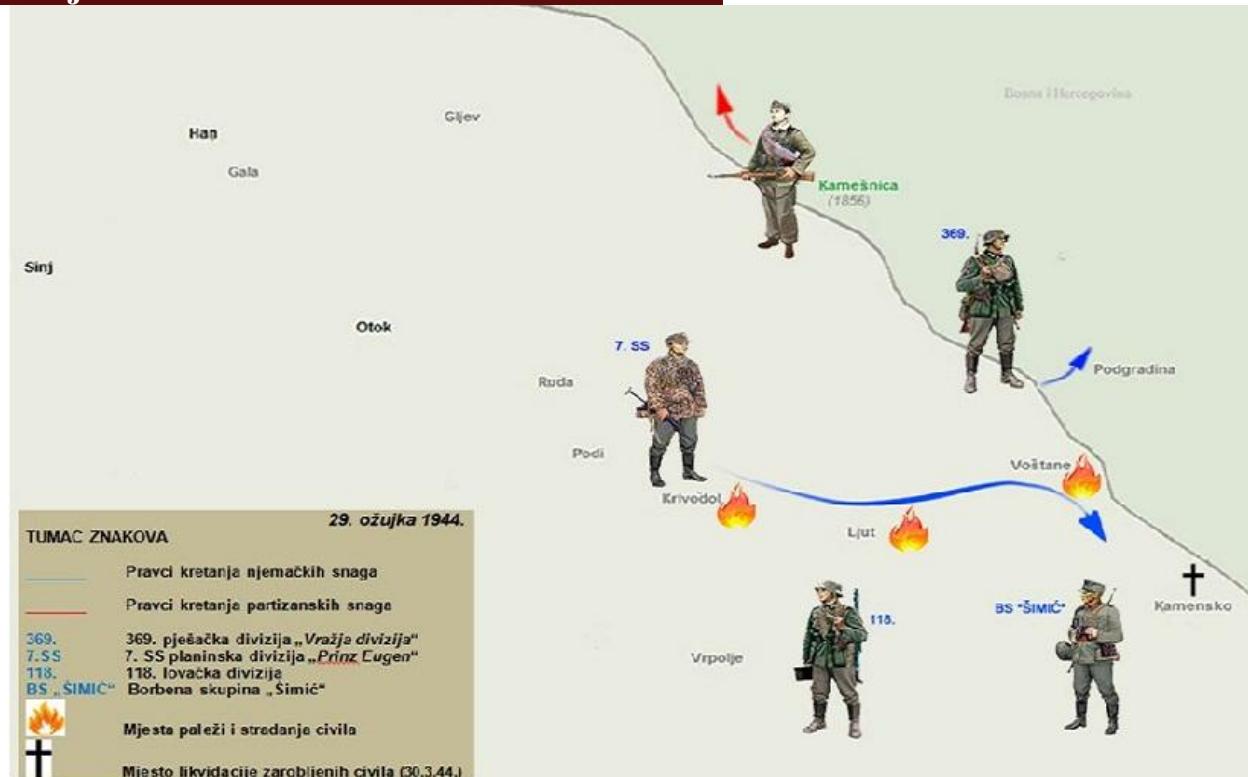
Dijelovi bojne 118. divizije spajaju se sa borbenom skupinom „Šimi“ i zatvaraju prostor na potezu: Trilj – Tijarica – Kamensko.

Vojska iz sastava bojne 7. SS divizije „Prinz Eugen“, s prostora Hana i Gale u jutro kre e u borbenom postroju u tri skupine. Smjer kretanja je Otok – Ruda – Podi – Krivodol – Ljut – Rože – Voštane. Ova njema ka jedinica imala je zada u potisnuti partizane te ih potpuno opkoliti, a s pokretom snaga na terenu, njihovo topništvo s prostora Otoka djelovalo je po položajima partizana. Kako partizanke postrojbe nisu pružile ozbiljan otpor, prve dvije skupine brzo su napredovale; vojnici iz tih skupina, nakon što je na njih izvršen izoliran napad od strane partizana, vrše palež i masovan zlo in nad civilima u selu Rože.

Tre a skupina ove bojne krenula je posljednja: selo Gala bijaše po etna to ka planiranog zlo ina koji je po eo s plja kom, prisilnim odvo enjem stanovništva, paljenjem ku a i objekata te pojedina nim ubojstvima. Takav krvavi scenarij nastavlja se u njihovom dalnjem pohodu kroz sela: **Otok, Rudu i Pode** gdje vrše pojedina na i masovna ubojstva civilnog stanovništva na naro ito okrutan na in ne štede i žene, djecu i starce.

Partizani se u panici povla e prema Voštanima i Kamešnici, bez ikakve organizacije u rukovo enju, komunikaciji i linijama zapovijedanja. Neke su grupe i desetine partizana dospjele ravno pred njema ke jedinice i bile zarobljene. Iako su partizani imali pogodne položaje za obranu (i približan broj ljudstva kao i njihov neprijatelj), o ito u strahu, nisu imali namjeru obraniti civilno stanovništvo. Prihva aju borbu samo toliko da izvuku vlastite snage. Povla enje partizana trajalo je cijeli dan; dio tek unova enih boraca s oružjem bježi ku ama. Pred kraj dana oni napuštaju Voštane i uzmi u u vrleti Kamešnice i dalje u Bosnu. S partizanskim se jedinicama izvla io i manji dio civila koji ih je simpatizirao i pomagao te pripadnici organa tzv. narodne vlasti.

29. ožujka 1944.

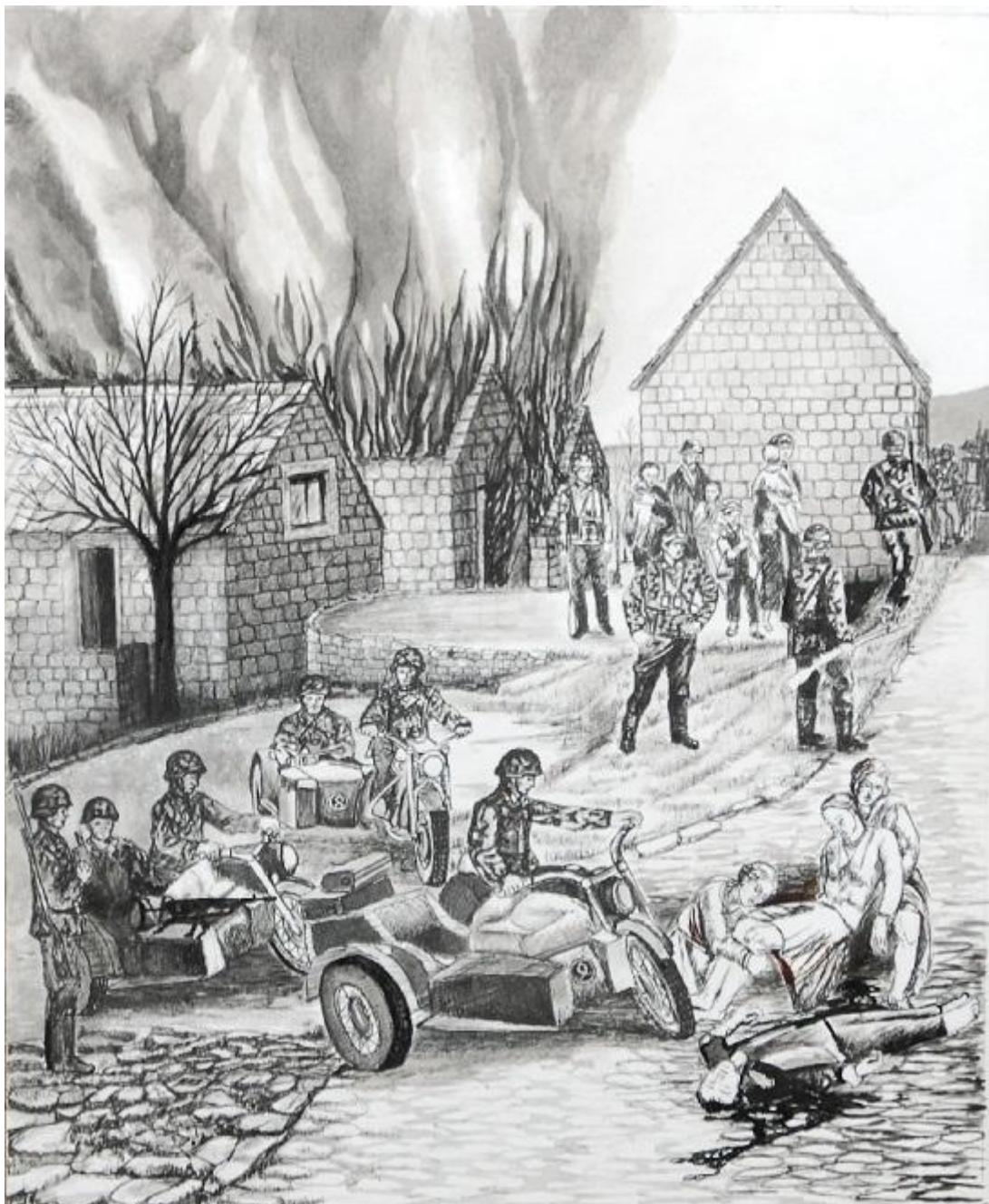

Dana 29. ožujka, sela Krivodol, Ljut i Voštane, pripadnici 7. SS divizije „Prinz Eugen“ nakon plja ke popališe a stanovnike pobiše bez iznimke na dob i spol. Dio zarobljenih muškaraca (civila) koje su poveli sa sobom, iz mjesta kroz koje su prolazili, strijeljali su sljede eg dana (30. ožujka) na lokalitetu Njivice (Kamensko) gdje je to ??? Tim je gnusnim inom završio krvavi pohod njema kih jedinica na hrvatska sela pod Kamešnicom i Mosorom.

Na podruju cetinskog **kraja ubijeno je 1256 a u Donjem Docu 269 što iznosi 1525 civila** (*KOZLICA, Ivan, Krvava Cetina, Zagreb, 2012.) dok su mnogi hrvatski domovi oplja kani i spaljeni.

Najve i broj masovnih ubojstava izvršen je na na in da su civili prisilno uvedeni u ku e, gdje su likvidirani strojnicama (MG34, MG42), a potom je slijedilo bacanje ru nih bombi i paljenje ku a benzinom u kojima su gorjela mrtva tijela i preživjeli. Iz ovog pakla rijetki su se uspjeli spasiti. Mnogi su pobijeni i na otvorenom prostoru.

Ovakvu okrutnost ne po inije ni Osmanlije (Turci) dok su robili i pustošili ove krajeve. Njema ke vojne snage ipak nisu postigle zadani cilj; partizani su se uz manje gubitke uspjeli izvu i.

Umjetnički prikaz stradanja civila u mjestu Gala, zaseok Munivrane. (Autor Perica Jagnji)

Reakcija vlasti NDH nakon zločina

Nakon događaja u kojem je stradalo civilno stanovništvo, vlasti NDH traže istragu i kažnjavanje po initelja zločina, a temeljem prikupljenih izvješća upućena je i prosvjedna nota njemačkom ministarstvu vanjskih poslova. Nijemci su notu shvatili kao otvorenu prijetnju pa su izvršili snažan pritisak na vlasti NDH, mada dio njemačkih vojnih i političkih struktura nije odobravao ovakve drastične mjere prema civilnom stanovništvu. Poglavnik Ante Pavelić, pod pritiskom Nijemaca, smijenio je ministra vanjskih poslova dr. Stjepu Perića a potom i ministra za oslobođene krajeve dr. Eduardu Bulata (ukinuvši ministarstvo), zbog toga što su tražili kaznenu odgovornost po initelja zločina, kao i njihova prosvjeda zbog prisilne evakuacije hrvatskog stanovništva s dalmatinskih otoka. Tako se da su karte Hrvata u ovoj diplomatskoj igri bile slabe, a oni sa stavom o tome kako NDH nije učinku nije bila neovisna ovdje nema i još argumenta.

Poraz diplomacije NDH. Smijenjeni ministri:

Ministar vanjskih poslova
Dr. Stjepo Peri
Broce (Ston), 1896. – Buenos Aires, 1954

Ministar za oslobođene krajeve Dr. Edo Bulat
Split, 1901.- Buenos Aires, 1984.

ODGOVORNI ZA ZLO IN

General, **Lothar Rendulic**, Austrijanac, u vrijeme akcije zapovijedao je 2. oklopnom vojskom. Njegov otac, Luka Rendulić, bio je austro-ugarski vojnik, podrijetlom iz ogulinskog kraja. Neki izvori kazuju da Lotar nije volio kada bi mu se spominjalo hrvatsko podrijetlo. S velikom vjerojatnošću možemo tvrditi da je upravo on odobrio akciju a vjerojatno se i suglasio o provođenju represivnih mjera prema civilnom stanovništvu. Prije akcije izdao je zapovijed o evakuaciji muškog stanovništva s dalmatinskih otoka u unutrašnjost, koja je popravila pljačku i uništanjem hrvatskih sela. Predao se Saveznicima snagama 1945. te mu je suđeno za ratne zločine. Nakon deset godina provedenih u zatvoru pušten je na slobodu. Umro je u Austriji 1971.

General, **Arthur Phleps**, rođen je u Rumunjskoj 1881. Jedno vrijeme zapovijedao je 7. SS divizijom "Prinz Eugen" a potom je postao i zapovjednik 5. SS planinskog zbora u sastavu 2. oklopne vojske. Tijekom 1944. dok je na položaju izvještajao situaciju zarobili su ga vojnici Crvene armije a potom i ubili. Poznat je kao zagovornik odmazde i represivnih mjer prema civilnom stanovništvu. On je zapovjedio akciju i drastične mјere prema civilnom stanovništvu u proljeće 1944. na prostoru Mosora i Kamešnice. Nakon zloga ina sprijećio je provođenje daljnje istrage i kažnjavanje po initelja a u svom pismu uputeno ministru NDH, Edi Bulatu, zauzima stav da je stanovništvo mjesta gdje su počinjeni zloga bilo naklonjeno partizanima i da se na tom prostoru slobodno razvijala „Crvena republika“.

General, **Josef Kübler**, rođen je u Njemačkoj 1896. Bio je zapovjednik 118. lovačke divizije i učestvao je jedna bojna sudjelovala u akciji na prostoru Mosora i Kamešnice a ujedno je zapovijedao cijelokupnom vojnom operacijom. Nakon rata su učineno mu je u Beogradu a na teret mu se stavlja i ratni zloga nad civilima u cetinskom kraju. U postupku se pravdilo da je imao samo taktičko vodstvo, po nalogu nadređenog mu, Artura Phlepsa, koji mu je propisao kretanje, te da mu je on poslije oduzeo istragu i da mu, disciplinski, jedinice 7. SS divizije (koje su počinile zloga) nisu bile potražene. Vojni sud ga je osudio na smrt u vješanjem 1947.

Bojnik, **Bernhard Dietsche**, rođen je u Njemačkoj 1912. Bio je zapovjednik bojne iz sastava 7. SS divizije „Prinz Eugen“ te koordinator i nadređeni skupnim snagama na terenu. On je neposredno zapovijedao postrojbom koja provodila masovna ubojstva i paljenja sela u cetinskom kraju. Poslije rata živio je u Njemačkoj, gdje je i umro 1975.

Pljačku, palež i masovna ubojstva civilnog stanovništva počinio je dio pripadnika 3. bojne, 14. pukovnije, 7. SS planinske divizije „Prinz Eugen“.

Odgovornost partizanskih snaga

Stalnim prepadima i diverzijama isprovocirali su njemačku akciju, da bi pred naletom dobro uvježbanih, elitnih njemačkih jedinica, u njihovom ratovanju, u panici, bez ikakve koordiniranosti u rukovođenju, uzmaknuli prema Voštanima i Kamešnici. Iako su imali pogodne položaje za obranu i približan broj ljudstva kao i njihov neprijatelj, očito u strahu od potpunog uništenja borbenih kapaciteta nisu branili civilno stanovništvo, mada je velik dio boraca iz sastava partizanskih postrojbi bio s područjem na kojem je izvršen zločin. Prihvatujući borbu tek toliko da izvuku vlastite jedinice, iako su gledali kako gore sela pod Kamešnicom, a mnogima od njih i vlastite kuće i imanja. Njihov (partizanski) način ratovanja, pokazalo se, imao je katastrofalne posljedice po civilno stanovništvo cetinskog kraja. Nakon akcije ponovno se vraćaju u stradala mjesta.

Ovakav razvoj događaja, kako u vojnem, tako i političkom smislu, njima je ipak išao u prilog. Stanovništvo im je postalo sklonije, provode mobilizaciju; komunisti ka propagandi iskoristila je prigodu da ideološke neprijatelje optuže da su zajedno s njemačkim jedinicama planirali i počinili pokolj, sve kako bi stvorili uvjete za njihovu likvidaciju.

Partizanski napad iz zasjede na njemačku opskrbnu kolonu, u veljači 1944. na prostoru između Otoka i Gale, u kojem je poginulo više vojnika, dok su vozila zapaljena, u vojničkom smislu partizanima nije donio ništa značajno, ali je taj događaj zasigurno bio jedan od povoda represiji i brutalnosti njemačke vojske prema civilnom stanovništvu u ožujku 1944.

Borci Dinarskog partizanskog odreda – pružili su slab otpor a potom pobjegli.

Dio zapovjedništva 10. dalmatinske brigade. Donijeli su odluku o uzmaku bez namjere da zaštite civilno stanovništvo. Nekoliko mjeseci poslije, pripadnici ove jedinice izvršili su likvidaciju više od 100 domobrana **pobacavši ih žive u jamu iznad mjesta Grab**.

Pobjednici su ispisivali novu, retuširanu povijest, a u njoj nije bilo mesta poraženim snagama, ideološkim protivnicima i „narodnim neprijateljima“.

Markovića jama u naselju Podi (Grab), mjesto partizanske osvete i stradanja domobrana.

Žrtva komunisti kog terora

Fra Metod Vezili

Partizani su ga lažno optužili da je suravivao s Nijemcima za vrijeme akcije u ožujku 1944., odveli su ga iz župne kuće u Gali i nakon mučenja, strijeljali na Vrdovu 1944. godine.

Odgovornost vojske NDH

Političke i vojne strukture NDH nisu raspolagale saznanjima o stvarnim namjerama Nijemaca a vojska NDH nije aktivno borbeno djelovala u vojnoj operaciji pod Mosorom i Kamešnicom. No, može ih se optužiti za pasivnost; snage iz sastava 15. pješačke (domobranske) pukovnije i XXVII. ustaške bojne koje su bile razmještene na području sinjskog kraja, i raspolagale s najmanje tisuću naoružanih vojnika, dva su dana gledali kako gore hrvatska sela a ništa nisu poduzeli. Da se moglo učiniti više i zaustaviti samovolju Nijemaca pokazala je grupa domobrana koji su intervenirali u Otoku i tako spriječili još veće krvoproljeće. Poslije pokolja vladalo je rasulo u vojsci NDH na području Sinja; mnogi pripadnici domobranstva, razaranji postupkom „partnerske“ njemačke vojske, prelaze u partizane.

Izvor: KOZLICA, Ivan, Markovi a jama, Zagreb, 2014. General Franjo Šimi (s podignutom rukom) zapovijedao je borbenom skupinom „Šimi“ koja je u svom sastavu imala nekoliko domobransko-ustaških satnija na liniji Kamensko-Tijarica. On je za vrijeme akcije jednom zapovjedniku satnije rekao da se u Voštanima dimi, da su tamo Nijemci i da izvidi što se događa i onemogu i njihovu samovolju. Može se zaključiti da ni on nije previše vjerovao Nijemcima kao ni prije Talijanima. Franjo Šimi rođen je 1900. kod Gospića a poginuo je pod nerazjašnjenim okolnostima u Mostaru 1944. Jedni su mišljenja da je poginuo u etničkoj zasjedi, po nekim da su ga ubili partizani a postoji i teorija da su ga likvidirale ustaše zbog zalaganja za pregovore sa Saveznicima.

Nastavlja se...
Autor Ante Brkić

croatica

UZ KOMEMORACIJU ŽRTAVA NJEMA KIH ZLO INA 1944. Godine (II. dio)
Date 05/04/2017 Views 825 By admin

User Rating: 4.7 (1 votes)

ADVERTISEMENT

KOMEMORACIJA KRAJEM OŽUJKA SVAKE GODINE U PODKAMEŠNI KOM KRAJU Domovi su oplja kani i zapaljeni, cijele su obitelji pobijene: starci, djeca, žene – muškarci su odvedeni i poslije pobijeni; opustošen je isto hrvatski prostor. Brojka kaže: 1525 ubijenih civila u cetinskom kraju i pod Mosorom. Plja ku, palež i masovna ubojstva civilnog stanovništva po inio je dio pripadnika 7. SS planinske divizije „*Prinz Eugen*“.

Više o ovom tragnom događaju, kada je ubijeno u tri dana više civila nego je poginulo vojnika u tom kraju, tijekom cijelog rata, u feljtonu **Ante Brčića**, na donjim poveznicama.

> **Zlo in pod Kamešnicom 1944. za koje se zlonamjerno optužuje HV (I. dio)**

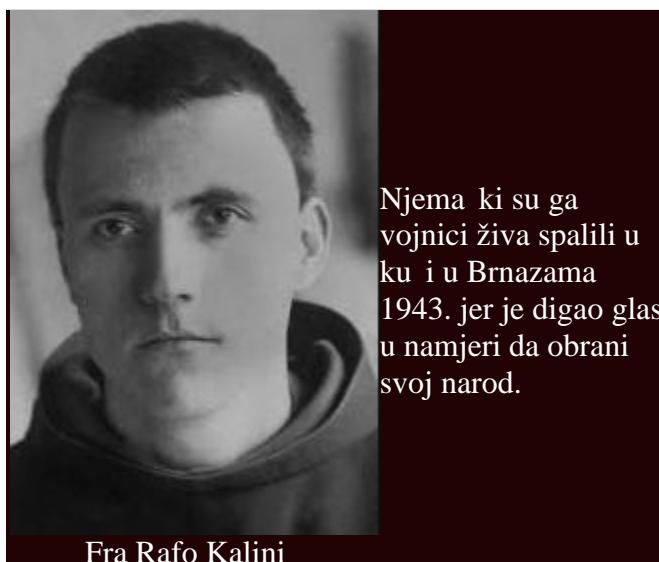
Autor Ante Brčić

Zlo ini ispod Kamešnice 1944. godine (II. dio)

17/03/2017 Views 1213 By admin

Angažman etnika u bojni 7. SS divizije

Danas je opće poznato da su Hrvati 1941. bili drugi izbor Reicha: prvi su izbor bili Srbi. Mnoge su europske vlasti tog doba, pa tako i nacifašisti ke, podupirale Jugoslaviju i da se kojim slučajem nisu umiješale britanske obavještajne služe i izazvale , dakako da zaštite vlastite interese, upitno je kako bi se događaji dalje razvijali po Hrvate. Iako nema vrstih dokaza, postoje injenice koje ukazuju da je u bojni 7. SS divizije „Prinz Eugen“ bio angažiran određeni broj etnika. Na to upućuju iskazi svjedoka, u prvom redu jezik kojim su se koristili, imena kojima se se dozivali te likvidacija pojedinaca i obitelji koje su tvrdile da su im lanovi pripadnici vojske NDH. I vlasti NDH u prosvjednoj noti ukazuju na angažman etnika u sastavu njemačke jedinice. Nadalje, general Renedulic je otvoreno uzimao etnike pod svoju zaštitu te se zalagao za puštanje jedne grupe etničkih pokreta u Splitu koje su uhitile vlasti NDH nakon pokolja. No, ako je i bilo etnika u jedinici koja je počinila zločin, oni su nosili odore njemačke vojske i bili pod njihovim zapovjedništvom. Osim toga, i bez etnika, njemačke jedinice nekoliko mjeseci prije (tijekom 1943.) počinile su masovni zločin nad civilnim stanovništvom u cetinskom kraju (Košute, Turjaci, Brnaze, Dicmo, Jabuka...). Među nevinim žrtvama našao se i fra Rafo Kalini.

U društvu etnika, bojnik Bernhard Dietsche (drugi s lijeva). On je zapovijedao postrojbom koja je izvršila zločin nad civilnim stanovništvom.

Nijemci su, kao i Talijani, gajili dobre odnose s etni kom pokretom, u prvom redu u svrhu ostvarenja vojnih ciljeva, odnosno zajedni ke borbe protiv partizana te su im pružali zna ajnu logisti ku potporu. Iako im nisu u potpunosti vjerovali, Nijemci su tijekom 1944. ocijenili da je u Dalmaciji za njih, etni ki pokret, pouzdaniji partner nego što su to snage vojske NDH, iji broj procjenjuju nedostatnim.

Prije Nijemaca i talijanske su vojne vlasti imale su etni kom pokretu saveznika u nadzoru okupiranih dijelova hrvatskog teritorija a etni ki pokret vidio je u Talijanima zaštitnika pro etni kih interesa. Talijani su naoružavali i opskrbljivali etnike a blagonaklono su gledali i na partizanske aktivnosti usmjerenе protiv NDH. Nestankom fašisti ke Italije, bez ije bi pomo i etni ki pokret teško opstao na podru ju NDH, etnici se odlu uju na prisniju suradnju s Nijemcima.

etnici su pod zaštitom Nijemaca i Talijana po inili niz zlo ina nad hrvatskim civilnim stanovništвом, ali i drugim nacionalnim skupinama koje su bile protivne velikosrpskim interesima (Gata, Poljica, vrgora ki i cetinski kraj...).

Dvije razli ite njema ke postrojbe koje su sudjelovale su u akciji pod Mosorom i Kamešnicom u ožujku 1944. a koje mnogi poistovje uju.

369. (hrvatska legionarska) pješačka divizija „Vražja divizija“

Osnovana: tijekom ljeta 1942. u Austriji.

Veličina: divizija, oko 12 000 vojnika (oko 9000 Hrvata, od toga oko 100 iz cetinskog kraja). Osnovu divizije činile su dvije pukovnije: 369 i 370.

Zapovjednik: Fritz Neidhold.

Sastav: vojnici su bili domobrani novaci iz NDH, u početku uglavnom 1920. i 1921. godište i oni nisu bili dragovoljci. Njima je pridodano stotinjak preživjelih dragovoljaca, pripadnika 369. domobranske pukovnije koji su preživjeli Staljingrad i istočno bojište. Časnici i dočasnici bili su uglavnom Nijemci. Divizija je sudjelovala u svim većim njemačkim operacijama protiv partizana na prostoru Hrvatske i Bosne i Hercegovine (borbe na Neretvi, Sutjesci...). Nosili su njemačke odore s oznakama Wehrmacht-a, a kao posebnu oznaku na vojnoj bluzi i kacigi povijesni hrvatski grb.

Česte povijesne neistinе u vezi ove jedinice:

-nije bila „ustaška“ postrojba kako neki vole isticati. Vlasti NDH nad ovom jedinicom nisu imale nikakvu nadležnost.

-nije bila „dragovoljačka“. Većinu divizije činili su domobrani novaci – Hrvati, koje su vlasti NDH ustupile Nijemicima, jer ih nisu mogli naoružati i obučiti.

-nije pripadala SS postrojbama. Bila je legionarska. Naime, kako se rat razbuktao kod Nijemaca je prevladalo mišljenje da su postrojbe domobranstva učinkovitije u borbi protiv partizana, kad su pod njihovim zapovjedništvom, te dolazi do ustroja legionarskih divizija (Vražja, Tigar, Plava).

Iako ne postoje čvrste činjenice koje ukazuju da su pripadnici ove jedinice počinili masovan zločin u cetinskom kraju u proljeće 1944. (dovodi ih se u vezu s nekoliko pojedinačnih ubojstava), vojnicima Hrvatima iz sastava bojene, mada nisu imali nikakvu zapovjednu ulogu, može se staviti kao krimen to što su aktivno sudjelovali u akciji u kojoj su stradali pripadnici njihova naroda, nevini civili - Hrvati.

Ilustracija prikazuje vjerojatni izgled vojnika 369. legionarske divizije u vrijeme akcije.

7. SS planinska divizija „Prinz Eugen“

Osnovana: tijekom 1942.

Veličina: divizija, 15 000 vojnika i više.

Zapovjednici: Artur Phleps, Carl Oberkamp, Otto Kumm, August Schmidhuber.

Sastav: vojnici, u početku dragovoljci, bili su pripadnici njemačke narodnosne skupine s područja NDH, Bačke i Banata, koji su uz njemački govorili hrvatski ili srpski jezik. Zapovjedni su kadar, uglavnom, činili časnici iz Njemačke i Austrije.

Divizija je sudjelovala u svim većim njemačkim operacijama protiv partizana na prostoru Hrvatske, Bosne, Srbije i Crne Gore (borbe na Neretvi, Sutjesci...).

Pripadnici ove jedinice bili su poznati po svojoj okrutnosti te su osim u cetinskom kraju počinili niz sličnih ratnih zločina nad civilnim stanovništvom u Bosni, Srbiji i Crnoj Gori. Zarobljene partizane uglavnom su likvidirali odmah, bez suđenja.

Postoje indicije koje ukazuju da je u spomenutoj bojni, koja je izvršila pokolj u cetinskom kraju, bilo i četnika iz Banata kao i četnika s područja Dalmacije. No, ako ih je i bilo oni su nosili njemačke odore i bili pod njemačkim zapovjedništvom.

Ilustracija prikazuje vjerojatni izgled vojnika 7. SS divizije u vrijeme akcije.

Neke vizualne razlike između ovih postrojbi

7. SS divizija „*Prinz Eugen*“

Kaciga pripadnika 7. SS divizije obično je imala navlaku za kamuflažu.

369. „*Vražja divizija*“

Pripadnici 369. divizije, kao posebno obilježje, nosili su na kacigi hrvatski grb.

Mrtvačka glava na kapi je posebno obilježje pripadnika 7. SS divizije.

Kapa pripadnika 369. legionarske divizije.

Na kragni bluze, pripadnici 7. SS divizije nosili su oznaku jedinice i čin.

Ovako su izgledale oznake na kragni pripadnika 369. divizije

Oznaku orla i traku s natpisom jedinice, pripadnici 7. SS divizije nosili su ušivene na lijevom rukavu bluze

Bijelo-srebreni orao kod pripadnika 369. divizije nalazio se ušiven iznad lijevog džepa bluze.

Oznaku planinskih jedinica, runolist, pripadnici 7. SS divizije nosili su, uglavnom, ušivenu na desnom rukavu bluze.

Kao posebnu oznaku, na desnom rukavu bluze, pripadnici 369. divizije nosili su ušiven povijesni hrvatski grb.

Ono što je vizualno najviše razlikovalo pripadnike 7. SS divizije i 369. divizije je nošenje odjeće za kamuflažu – tzv. smock. Vojnici 7. SS divizije nosili su ovu vrstu vojne odjeće za kamuflažu kod borbenih djelovanja i to uglavnom preko bluze, dok je pripadnici 369. divizije nisu dužili niti nosili

(dužili su i po zapovijedi nosili jedino bijele kamuflaže za snijeg). Smock je bio dvostran, dakle, bila su mogu a dva izbora boja ovisno o godišnjem dobu.

Odje a za kamuflažu tzv. „smock“

Pripadnici i jedne i druge divizije nosili su vojne bluze. Vojnici 369. divizije obično su nosili Heer bluze M36, M40 ili M42/43 a pripadnici 7. SS divizije SS bluze M36, M40 ili 42/43 koje se nisu bitno razlikovale. Pripadnici 369. bluzu su nosili kao gornji (završni) dio odjeće, dok su pripadnici 7. SS, u pravilu, u borbenom djelovanju preko bluze nosili maskirni smock, što je bio služaj i u akciji u cetinskom kraju u proljeće 1944.

Pripadnici 369. legionarske divizije negdje u Bosni. Na desnom rukavu bluze legionara vidljiv je hrvatski grb, kao posebno obilježje te njema ke postrojbe.

Jedan od primjera poistovje ivanja njema kih postrojbi

Na spomen plo i poginulima u Otoku navedeno je:

„POGINULI OD VOJSKE PRINZ EUGEN SS-VRAŽIJE-DIVIZIJE“.

Iz ovog bi se natpisa moglo iš itati da se radi o jednoj/jedinstvenoj njema koj postrojbi, što je neto no, jer su „Prinz Eugen“ i „Vražja divizija“, dvije razli ite njema ke divizije. Nadalje, iz napisanog se može izvesti i zaklju ak da su zlo in u Otoku izvršili i pripadnici „Vražje divizije“ (369. legionarske pješa ke divizije) što ne odgovara istini. Plja ku, palež i masovna ubojstva civilnog stanovništva u Otoku po inio je dio pripadnika 3. bojne, 14. pukovnije, 7. SS planinske divizije „Prinz Eugen“.

Kratak osvrt na naoružanje, odoru i opremu pojedinih postrojbi angažiranih u akciji

Domobranstvo

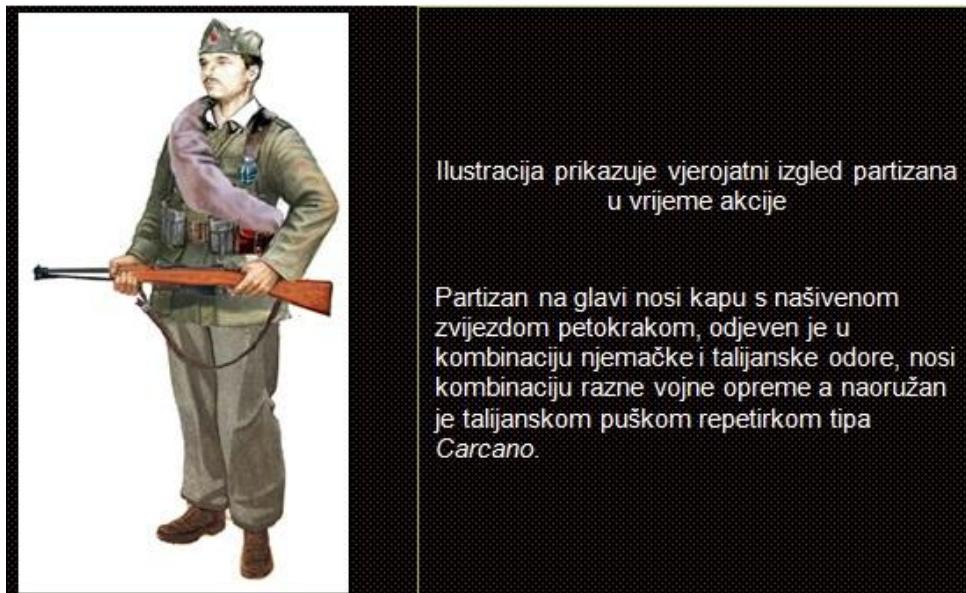

Ilustracija prikazuje vjerojatni izgled domobrana u vrijeme akcije

Domobran na glavi nosi taborsku kapu, odjeven je u sivo maslinastu domobransku odoru, obuven je u njemačke čizme, o boku mu je njemačka kaciga a naoružan je puškom repetirkom M24, vojske Kraljevine Jugoslavije.

U domobranstvu na području cetinskog kraja je vladalo šarenilo odora, naoružanja i vojne opreme. Domobrani su nosili sivo maslinaste odore, preinačene starojugoslavenske, nove domobranske, od rujna 1943. prekrojene talijanske, a u zadnjim godinama rata sve više i dijelove njemačkih odora. Najčešće su nosili njemačke kacige, ali i kacige vojske bivše Kraljevine Jugoslavije ili pak talijanske (nakon kapitulacije). Od osobnog naoružanja koristili su uglavnom puške, vojske bivše Kraljevine Jugoslavije, M24, a po kapitulaciji Italije, talijanske puške (Carcano) i strojnica (Breda), a u manjoj mjeri i njemačke naoružanje.

Partizani

U partizanskim jedinicama na području cetinskog kraja vladalo je šarenilo odora, naoružanja i vojne opreme. Partizani su nosili sve vrste odora do kojih bi došli. U početku su to bile vojske Kraljevine Jugoslavije, zatim domobranske, talijanske i njemačke odore; kombinacije raznih dijelova navedenih odora, kombinacije vojne odore i civilne odore te u zadnjim godinama rata nosili su sve više i dijelove engleske odore. Od naoružanja su koristili sve do čega su dolazili: puške vojske Kraljevine Jugoslavije, M24, te zarobljeno njemačko naoružanje i vojnu opremu. Nakon kapitulacije Italije dolaze u posjed znatnog broja talijanskih pušaka (Carcano) i strojnica (Breda) kao i raznih vrsta artiljerijskog oružja i minsko-eksplozivnih sredstava. Veći problem od naoružanja partizani su imali s streljivom do kojeg su teško dolazili (osobito za talijanske puške) a vlastitu proizvodnju nisu imali. Svjedoci kazuju da je raznim douskim kanalima, streljivo iz Sinja, od strane pripadnika domobranstva, prosljedjivano partizanima, da bi potom tim istim streljivom partizani „astili“ domobranske i druge postrojbe.

Bojna 118. lovačke divizije

Dio bojne 118. lova ke divizije u vrijeme akcije stigao je na podruje Trilja odakle su nastavili kretanje prema selima Tijarica i Kamensko. Na raspolaganju su imali i nekoliko lakih tenkova iz njihove oklopne bojne. Najvjerojatnije se radilo o tenkovima Panzer I ili pak Panzer II a mogu e da je da bilo i jednih i drugih. No s obzorom da se radilo o laki tenkovima (Panzer I bio je naoružan samo strojnicama) te uzimaju i u obzir njihov broj (5-7) kao i konfiguraciju terena na kojem su trebali djelovati (brdo, krš), oni nisu u veoj mjeri mogli ugroziti partizanske jedinice. Zasigurno su više od borbenog djelovanja ostavili psihološki efekt na partizanske borce.

Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Panzer_I

Njemački laki tenk Panzer I – U ožujku 1944. ovakvi tenkovi djelovali su na prostoru od Trilja do Tijarice.

https://hr.wikipedia.org/wiki/Panzer_II

Njemački laki izvedeni tenk Panzer II – moguće je da je i ovaj tip tenka korišten u akciji.
Brojke upozoravaju

Broj Hrvata pod oružjem u cetinskom kraju u vrijeme kad je počinjen zločin 27.- 29. ožujka 1944. godine.				Ostali vojnici pod oružjem angažirani u akciji.
Pripadnici vojske NDH i oružništva na širem sinjskom području koji nisu bili direktno angažirani u operaciji	Vojska NDH angažirana u vojnoj operaciji	Partizanske snage	Bojna 369. „Vražje divizije“ imala je oko 400 vojnika od čega oko 300 Hrvata	- bojna 118. divizije - bojna 7. SS divizije - zapovjednici i dozapovjednici 369. divizije (od 50 do 100)
oko 1000	oko 300	oko 1500	oko 300*	oko 1000
Ukupno: oko 3100				oko 1000

Pri razmatranju ovih brojki, potrebno je uvažiti injenicu da su Nijemci na širem sinjskom području imali još dijelova postrojbi koje nisu bile direktno angažirane u akciji, ali njihov broj nije bio znatan, niti bi bio presudan u slučaju da je vojska NDH tada odlučila sprijećiti zločin nad civilima. Ipak, treba uzeti u obzir da je na području Dalmacije bio razmješten velik broj njemačkih snaga (dijelovi divizija: 7. SS, 369., 118., 114., 264. ... raspoređene pod zapovjedništvo 5. ili 15. zbora) koje su u takvom eventualnom scenariju mogle priteći svojima u pomoći i lako se obraćati s vojskom NDH; iako Nijemcima nikakav sukob s partnerskom vojskom nije bio u interesu. Procjenjuje se da su Nijemci u Dalmaciji, u to vrijeme, imali preko 40000 vojnika, vojska NDH više od 12000 vojnika i oružnika, partizanske snage brojale su oko 27000 boraca a etničkih Hrvata je bilo oko 5000. U ovom kontekstu važno je spomenuti da je postojala inicijativa kod dijela vojnika, dočasnika i časnika vojske NDH sa sinjskog područja (posebno kod onih kojima su stradali najbliži i kojima su zapaljeni domovi) da se izvrši osveta nad pripadnicima njemačkih snaga koji su počinili zločin, ali za takav radikalni postupak nije bilo pristanka kod većine vojnih i političkih struktura NDH, koje su potpuno logistički ovisile o Nijemcima. Mnogi drže, da nakon kapitulacije Italije, vojska NDH u Dalmaciji ne bi mogla opstati bez njemačke pomoći.

Generacijski krimen vojnika – Hrvata

Analizirajući ove pokazatelje danas se s pravom pitamo: kako se moglo dogoditi da u vojnoj akciji na području cetinskog kraja, u vremenu od 27. – 29. ožujka 1944. u kojoj je bilo pod oružjem preko 3000 Hrvata, a ostalih vojnika neposredno angažiranih u akciji oko 1000, strada 1256 civila – Hrvata, dok su gotovo cijela sela spaljena i opljačkana? Ovaj broj stradalih izgleda još tragiji nego navedemo, da je prema nekim podacima, s prostora cetinskog kraja u II. svjetskom ratu poginulo 1338* partizana (* prema Vladimiru Žerjavu). Dakle, u tri dana stradalo je Hrvata (civila) gotovo koliko i partizana kroz cijeli rat. Kako to da Hrvati tog vremena, bilo oni u partizanima ili vojsci NDH, o zaštiti svog naroda ništa ne naučiše od junaka iz hrvatske povijesti poput kapetana Klisa, Petra Kružića, bana Petra Berislavića ili od Nikole Šubića Zrinskog, jednog od najslavnijih velikana hrvatske igarske povijesti. Mogli su i oni uzmaknuti pred Osmanlijama ili biti nijemi promatrači, kao i akteri ovog događaja iz 1944. ali nisu htjeli ostaviti narod dušmaninu, radije su izabrali junaku smrti. **Da su pokazali više hrabrosti, jedni i drugi, zasigurno broj civilnih žrtava u selima pod Kamešnicom 1944. ne bi dosegao brojku 1256.**

Sjećanje na tragiju nu prošlosti i opomena za budućnost:

Spomen ploča nevinim žrtvama u Otku

Narod koji zaboravlja svoju prošlost osuđen je da je ponovi.

Autor: **Ante Brkić**

Izvor fotografija i ilustracija:

KOZLICA, Ivan, Krvava Cetina, Zagreb, 2012.

KOZLICA, Ivan, Marković a jama, Zagreb, 2014.

Obrada mapa i pojedinih ilustracija: **Andro Vrdoljak**.

Internetske stranice:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/sh/b/b4/Dinarski_partizanski_odred.jpg

<http://znaci.net/damjan/izvor.php?br=16593&vrsta=3>

<https://hr.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cetnici>

www.pinterest.com

<http://www.tamiya.com/english/products/32570panzerkampfwagen/index.htm>

https://hr.wikipedia.org/wiki/Lothar_Renduli%C4%87

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/thumb/2/28/Bernhard_Dietsche.jpg/220px-Bernhard_Dietsche.jpg

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/42/>

https://hr.wikipedia.org/wiki/Stjepo_Perić

http://de.allbuch.online/wiki/Phleps,_Artur

<http://hochgebirgs.ru/threads>

Svaka sličnost prikazanih vojnika (ilustracije) na kartama i tabelama sa stvarnim osobama i događajima je službenjaka.

Komentari